

Do:

**Przewodniczących Delegacji
HELCOM**

**Odpowiednich Ministerstw
z Państw będących Stronami
Konwencji Helsińskiej**

Tłumaczenie na język polski oryginalnego listu organizacji pozarządowych i przedstawicieli środowiska naukowego z regionu Morza Bałtyckiego. Oryginalny list w języku angielskim znajduje się tutaj: <https://tiny.pl/9t73q>.

Bałtyk, którego chcemy: *Mare Nostrum Balticum* (Nasze Morze Bałtyckie)

Bałtycki Plan Działań HELCOM: Wezwanie do działania – stanowisko organizacji pozarządowych i naukowców z regionu Morza Bałtyckiego

My, niżej podpisani przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz środowiska naukowego, wyrażamy nasze zaniepokojenie obecnym stanem aktualizacji Bałtyckiego Planu Działań HELCOM (*ang. Baltic Sea Action Plan, BSAP*). Po ponad roku intensywnych prac nad rewizją planu, którego nadrzędnym celem jest osiągnięcie dobrego stanu środowiska morskiego Bałtyku, odnotowujemy malejące ambicje, odsuwanie w czasie realizacji działań oraz ogólny brak wystarczającego zaangażowania Stron Konwencji.

Strony Konwencji w ciągu ostatniego roku pracowały nad zaktualizowaną wersją BSAP, która ma być przyjęta przez wszystkie kraje nadbałtyckie oraz Unię Europejską (UE) 20 października 2021 r. W zaktualizowanym planie zaproponowano 200 działań, które mają wydarzyć się w ciągu najbliższych dziewięciu lat w celu zapobieżenia dalszemu pogarszaniu się stanu środowiska morskiego Bałtyku. Niektóre mierzalne cele są korzystne, np. wyznaczenie co najmniej 30% morskich obszarów chronionych w całym Morzu Bałtyckim nie później niż do 2030 r. - z czego przynajmniej 1/3 obszarów ma podlegać ochronie ścisłej. Podobnie jak ustanowienie krajowych pułapów wprowadzania substancji odżywczych (*ang. Nutrient Input Ceilings*), do których poszczególne państwa muszą się dostosować nie później niż do 2027 r., aby ograniczyć eutrofizację.

Jednak, z wyjątkiem tych jasnych zobowiązań, pozostałe działania zaproponowane w BSAP są mało ambitne, a horyzont czasowy ich realizacji nie odzwierciedla tak bardzo potrzebnej teraz pilności. Konkretnie cele na poziomie politycznym są jedynym sposobem, aby odwrócić obecny negatywny trend środowiskowy w Morzu Bałtyckim wynikający ze skumulowanych presji związanych z działalnością człowieka i przekierować go na poprawę stanu środowiska morskiego. Ciągłe aktualizowanie działań w BSAP nie wystarczy, zwłaszcza gdy dotyczą one opracowywania i ustanawiania wytycznych, zaleceń, oceny istniejących programów czy badań stanu wyjściowego. Chociaż są to elementy niezbędne do oceny, rozwiązania problemów i ograniczania presji, same w sobie nie przyczynią się do osiągnięcia dobrego stanu środowiska morskiego do 2030 r. Niestety, pomimo wyraźnego wsparcia ze strony nauki, nawet główny cel planu postawiony w zakresie pożądanego stanu środowiska jest rozczarowujący – wzywa on do zminimalizowania szkód i zakłóceń względem różnorodności

biologicznej, ekosystemu i życia morskiego, zamiast zobowiązywać do osiągnięcia stanu zerowego zanieczyszczenia i pełnej odbudowy tego cennego ekosystemu.

Nauka zawsze była podstawą wspierającą wdrażanie założeń Konwencji Helsińskiej, napędzającą wspólne wysiłki wszystkich dziewięciu krajów nadbałtyckich na rzecz przywrócenia naszego morza do stanu, gdy był to rozkwitający i odporny ekosystem¹. Wielu naukowców wyraża obawy w związku z dramatycznymi zmianami zachodzącymi w Morzu Bałtyckim² i wszechoceanie³, które mogą mieć nieodwracalne konsekwencje dla środowiska naturalnego i ludzkości. Nie ma wątpliwości, że potrzebna jest fundamentalna zmiana w naszych relacjach z morzem i sposobie zarządzania jego zasobami. Jednakże podczas opracowywania nowego BSAP wiele istotnych zaleceń naukowców nie zostało wysłuchanych i uwzględnionych, a zamiast tego środki zapobiegawcze zostały złagodzone, aby uniknąć koniecznych kompromisów między działalnością człowieka, a odbudową środowiska. Wyznaczając granice bezpieczeństwa i podkreślając obecne i nadchodzące wyzwania, nauka jasno i bezsprzecznie dowodzi, że presja człowieka na nasze morza jest nadmierna i nie zrównoważona, a skutki zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej stanowią dwa najważniejsze zagrożenia dla ludzkości. Według ostatnio opublikowanego raportu Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu IPCC (IPCC Sixth Assessment Report)⁴, zmiana klimatu znacząco wpłynie na ekosystemy morskie, zwiększając temperaturę i zakwaszenie wody jednocześnie zmniejszając poziomy tlenu. Dlatego działania znacząco zmniejszające presję pochodzącą z działalności człowieka są niezbędne.

Wzywamy Strony Konwencji do uzgodnienia zapisów Bałtyckiego Planu Działań HELCOM 2021 oraz Oświadczenia Ministrów z Państw nadbałtyckich w taki sposób, by wyznaczały one ambitne cele polityczne na następne 9 lat, uwzględniając:

- doradztwo naukowe, które zapewni, że działania w ramach zaktualizowanego planu pozwolą, aby Morze Bałtyckie stało się zdrowym i odpornym ekosystemem, definiując Bałtyk jako pilotażowy region morski zarządzany w pełni w oparciu o podejście ekosystemowe (w tym w zakresie rybołówstwa);
- ambitne i realistyczne terminy realizacji celów, z nieprzekraczalną datą 2030 roku na osiągnięcie wyraźnej poprawy stanu środowiska morskiego, a nie tylko rozpoczęcia działań;
- zobowiązania do zapewnienia finansowania pełnej implementacji zaktualizowanego BSAP za pomocą budżetów krajowych i funduszu BSAP;
- potrzebne działania redukujące emisje gazów cieplarnianych oraz łagodzące skutki zmiany klimatu, jak również działania przystosowawcze do ich wpływu na stan środowiska Bałtyku.

Aija Caune,
Przewodnicząca Coalition Clean Baltic - CCB

Mirosław Proppé,
Przewodniczący Grupy Sterującej
WWF Baltic Ecoregion Programme

Dr. Mats Amundin, Senior advisor, Kolmården Wildlife Park
Associate Professor Lena Bergström, Swedish University of Agricultural Sciences - SLU
Associate Professor Ulf Bergström, Swedish University of Agricultural Sciences - SLU
Associate Professor Thorsten Blenckner, Stockholm University
Professor Erik Bonsdorff, Environmental and Marine Biology, Åbo Akademi University
Professor, Dr. hab. Juliusz Chojnacki, marine biologist, oceanographer, West-Pomeranian University of Technology
Associate Professor Dr. Aveliina Helm, University of Tartu
Associate Professor, Dr. Jari Hänninen, Archipelago Research Institute, University of Turku

Dr. Mart Jüssi, Independent Researcher
Dr. Tomasz Kijewski, Institute of Oceanology, Polish Academy of Sciences
Dr Kai Künnis-Beres, Head of Marine Ecology Laboratory, Tallinn University of Technology
Professor Dr. Dr.h.c. Karin Lochte, formerly Executive Board of Deutsche Allianz Meeresforschung
Dr. Karl Lundström, Department of Aquatic Resources, Swedish University of Agricultural Sciences - SLU
Professor. dr hab. Włodzimierz Meissner, University of Gdańsk
Professor Dr. Christian Möllmann, University of Hamburg
Professor Alf Norkko, Tvärminne Zoological Station, University of Helsinki
Associate Professor Emeritus, Michael Olesen, University of Copenhagen
Adjunct, Dr. Iwona Pawliczka, Head of Hel Marine Station, University of Gdańsk
Dr. Kristjan Piirimäe, Tallinn Technical University
Ivars Putnis, MSc. Fish Resources Dept, BIOR Research Institute of Food Safety, Animal Health and Environment
Dr. Antonia Nyström Sandman, Research Scientist, AquaBiota Water Research
Adjunct Professor, Dr. Eng. Jakub Skorupski, University of Szczecin
Dr. Solvita Strāķe, Senior Researcher, Head of Hydrobiological laboratory, Latvian Institute of Hydroecology
Dr. Josianne Støttrup, Senior Researcher, National Institute of Aquatic Resources, DTU Aqua
Associate Professor Henrik Svedäng, Baltic Sea Center, Stockholm University
Dr. Jon Christian Svendsen, Senior Researcher, National Institute of Aquatic Resources, DTU Aqua
Dr. Marek Szulc, Head of Department of Sea Fisheries, Maritime University of Szczecin
Professor, Dr. Eng. Arkadiusz Tomczak, Master Mariner, Hydrographer Cat. A, Maritime University of Szczecin
Professor Dr. Martin Visbeck, GEOMAR - Helmholtz Centre for Ocean Research Kiel
Dr. Mats Westerborn, Research coordinator, Tvärminne Zoological station, University of Helsinki
Professor Henrik Österblom, Stockholm University

¹ Draft updated Baltic Sea Action Plan, Doc 4-1 of HELCOM HODs 60 online meeting 3-4 June, 2021, pg 3 of 45.

² Reusch, T.B.H., Dierking, J., Andersson, H.C., Bonsdorff, Carstensen, J. et al. 2018. The Baltic Sea as a time machine for the future coastal ocean, *Science Advances*, 4(5): 1-16.; HELCOM, 2018: State of the Baltic Sea - Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. *Baltic Sea Environment Proceedings*. 155.

³ United Nations, 2021: World Ocean Assessment II, & IPBES-IPCC CO-SPONSORED WORKSHOP BIODIVERSITY AND CLIMATE CHANGE WORKSHOP REPORT, 2021.

⁴ IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S. L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M. I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T. K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu and B. Zhou (eds.)]. Cambridge University Press. In Press